

ЗБЕРЕЖЕННЯ САКРАЛЬНОЇ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО РЕГІОНУ- МАРАМУРЕШ

*Ілюк Марія
Науковий керівник Олег Онисько, професор кафедри КМВ,
д.т.н. професор
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна*

Мармарощина

Румунсько-український історико-етнографічний регіон, який під час Другої Світової Війни був розділений між Румунією та Підкарпатською Україною, є одним з небагатьох місць в яких збереглась багата спадщина будівництва з дерева. Найголовнішою пам'яткою Мармарощини є дивовижні дерев'яні церкви, які вражають не тільки поціновувачів церковної архітектури, але і звичайних туристів. Традиції будівництва дерев'яних церков у центральній та південній Мармарощині (Румунія) започаткували ще в 16-у столітті. З тих пір вони поширилися по всій Європі, а дерев'яні церкви регіону стали класикою будівництва є яскравим прикладом неперевершеної майстерності місцевих ремісників.

Церкви Мармарощини

Наразі в Мармарощині є майже сотня дерев'яних церков, третина з яких є старшою за два сторіччя. Їх відрізняє оригінальна архітектура, яка увібрала в себе елементи візантійської і готичної архітектури. Ремісники для спорудження церков найчастіше використовували деревину дуба, або хвойні породи дерев. Також виразною особливістю є настінні розписи всередині церков.

Крайниково: церква святого Михайла

Данилово: церква Св. Миколая

Олександрівка: церква святої Параскеви

Церкви Марамарощини

Одна з найбільш відвідуваних визначних пам'яток в Марамуреші, православний жіночий монастир Бирсана, являє собою монастирський ансамбль, що складається з декількох дерев'яних будівель і дотримується традиційного стилю Марамуреша, виділяється церква «12 апостолів», із вежею що височіє на 57 м. і є однією з найвищих в Європі. Також с. Бирсана відоме Введенською церквою, яка спочатку вважалась частиною монастиря, а в **1806** р. була перенесена й перетворена на парафіяльну церкву і з **1999** року входить до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Введенська церква, с. Бирсана (Румунія)

Церкви Марамарощини

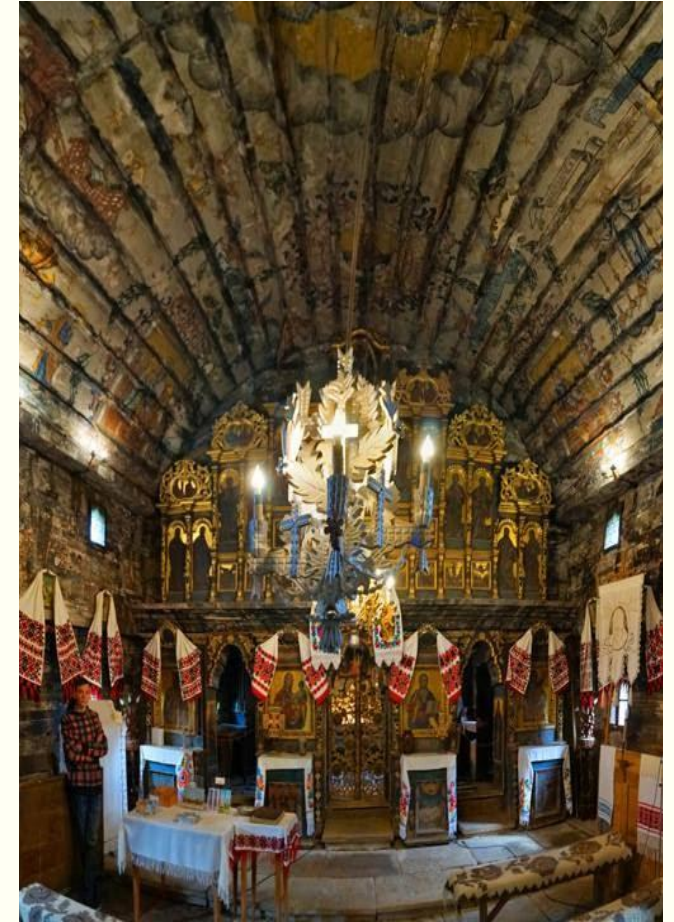
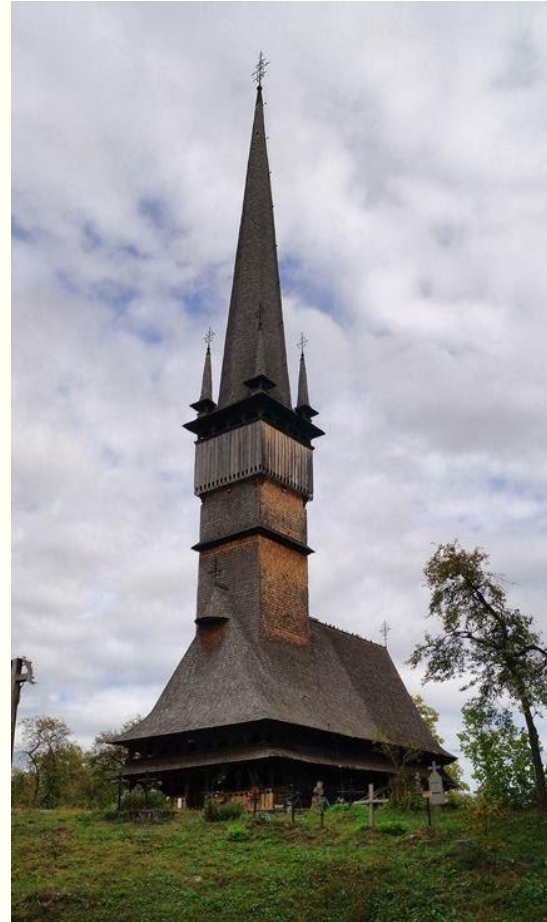
Також важливу роль в історії жителів Марамуреша відіграє невелика дерев'яна церква “Вознесіння Господнього” в с. Поляни. Вона була побудована незабаром після прибуття на ці землі деяких мешканців слов'янського походження, з країв з християнською вірою, а саме Польської Галичини. Це перша українська церква на цих територіях; вона визнана історичною пам'яткою, будучи найстарішою церквою такого роду в Румунії. Дах церковної вежі має форму дзвона, що сильно відрізняється від стилю інших культових місць Марамурешу, нагадуючи про українські впливи. В ній досі проводяться богослужіння, проте лише на храмове свято.

церква Вознесіння
Господнього,
с. Поляни (Румунія)

Церкви Марамарощини

У селі Шрудрешти діє храм, який належить до списку шедеврів ЮНЕСКО на українських етнічних землях в Мармарошах. Це грекокатолицький храм, який було споруджено у 1721 році на честь святих Архангелів Михаїла та Гавриїла й висота дзвіниці цього храму сягає 72 метрів, і вважається другою, за висотою, дерев'яна дзвіниця у світі. Цей храм є національною історичною пам'яткою Румунії. Він також славиться неймовірними розписами й підписами що зроблені кирилицею, яка прийшла сюди зовсім не з росії.

Греко-католицький храм, с. Шурдешти (Румунія)

Церкви Марамарощини

Церква Св. Параскеви в селі Олександрівка (колишня назва Шандрово), Хустського району, Закарпатської області, є унікальною пам'яткою XV століття, що відноситься до стилю «мармароської готики». Всередині добре збереглися настінні розписи XVIII століття, виконані народними майстрами, зокрема Стефаном Теребельським. У радянські часи церква була пам'яткою архітектури УРСР, тоді там діяв сільський краєзнавчий музей, а у 2018 році стала об'єктом культурної спадщини національного значення, якою є і наразі.

Церква Св. Параскеви, с. Олександрівка (Хустський район, Закарпатська обл. Україна)

Підсумок

Отже, дерев'яні церкви Марамурешу — унікальні, бо вони поєднують спільні риси української та румунської традиції: дерев'яну пластичність, височенні стрункі дзвіниці, символіку, що збереглася майже незмінною століттями. Їхня цінність настільки висока, що частина цих храмів увійшла до **спадщини ЮНЕСКО**, а це означає, що вони мають світове значення, а не лише локальне.

Марамуреш — це місце, де традиція реально “живе”. Сам факт, що ці церкви досі використовуються за призначенням, робить їх частиною щоденного духовного життя громади, а не музейним експонатом. Тому збереження цієї архітектури, історичної пам'яті, мистецької спадщини та духовності регіону є дуже важливим, оскільки саме це єднає покоління, культури й традиції українців та румун.

Дякую за увагу!